

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна ЦЕМАШКАЛО

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	Усі
Спеціальність	Усі
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	Усі

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

вибіркова
українська

Завідувач кафедри правового регулювання економіки

Олег ЛУК'ЯНЧИКОВ

Харків
2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри правового регулювання економіки

Протокол № 1 від 03.09.2021 р.

Розробники:

Суц О. П., к.ю.н., доц. кафедри правового регулювання економіки

Ваганова І.М., к.ю.н., доцент, доц. кафедри правового регулювання економіки

Чуприна Я.О., викладач кафедри правового регулювання економіки

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

З моменту проголошення незалежності України пріоритетним напрямком діяльності держави є забезпечення захисту основних прав та свобод людини які закріплені в Конституції України. Реалізація конституційних положень потребує певної гнучкості в регулюванні відносин з приводу майнових та особистих не майнових прав людини яке здійснюється нормами цивільного права.

Цивільне право протягом усього розвитку людства відіграло і буде відігравати надзвичайно важливу роль у захисті інтересів громадян і суспільства. Забезпечує регулювання широкого кола суспільних відносин: відносини власності, товарногрошового обігу, сфери особистого життя громадян, їх творчої та інтелектуальної діяльності. В зв'язку з чим Цивільний кодекс називають другою конституцією держави. Як відомо, існування людини забезпечується головним чином завдяки суспільному виробництву, в процесі якого створюються необхідні для неї матеріальні блага. Звичайно ж функціонування такого виробництва неможливе без повної взаємодії людей. Тобто заради досягнення тих чи інших цілей суспільного виробництва і задоволення таким чином своїх потреб вони змушені вступати у відповідні взаємовідносини (суспільні відносини) майнового та не майнового характеру. Тому, на етапі побудови України з соціально-орієнтованою економікою особливого значення набуває проблема реалізації закладених в Конституції України принципів регулювання майнових відносин, захисту прав власників, честі і гідності людини. Цивільне право є однією з найбільших та найскладніших галузей права. Складнощі його вивчення пояснюються великим обсягом навчального матеріалу, складністю теоретичних категорій, мінливістю та суперечливістю законодавчих актів. Людина, як носій певних прав та інтересів, є складовою частиною й водночас центром ідей громадянського суспільства.

Цивільне право, як відомо, «обслуговує» сферу життєдіяльності громадянського суспільства, є засобом позитивної регламентації нормальних відносин у суспільстві. Саме юристи (взагалі) й правники покликані бути провідниками реалізації основних ідей громадянського суспільства. Ці ідеї є головними принципами приватного (цивільного) права: неприпустимість свавільного втручання у сферу особистого життя фізичної особи; рівність усіх форм власності; свободи договору; неприпустимість позбавлення права власності, крім випадків, передбачених законом; свобода підприємництва; судовий захист будь- якого права у разі його порушення та ін.

Дисципліна «Цивільне право» передбачає вивчення студентами основ громадянського права, знання яких необхідно при здійсненні практичної діяльності не тільки юристів всіх спеціалізацій і напрямів діяльності але і фахівців інших спеціальностей. Всебічне і глибоке вивчення курсу «Цивільне право» є необхідною умовою отримання вищої освіти, сприяє формуванню аналітичного мислення, чіткому аналізу основних правових відносин та правильного застосування правових норм.

Метою дисципліни є підготовка майбутніх фахівців у галузі цивільного права що покликане дати студентам знання, які дозволять їм усвідомити зміст суспільних відносин, які регулюють норми цивільного права, сформувані навички аналітичної роботи з нормативними та інструктивними документами з цивільного права, за для самостійного вирішення завдань у сфері регулювання правовідносин, пов'язаних з особистими майновими та не майновими правами.

Головні **завдання** навчальної дисципліни полягають у розумінні сенсу майнових та не майнових відносин, формуванні у студентів системи знань, вмінь, практичних навичок, необхідних для реалізації, охорони та захисту майнових та особистих не майнових прав фізичних та юридичних осіб.

Предметом навчальної дисципліни - теоретичні, законодавчі та практичні положення реалізації права на особисті майнові та особисті немайнові права, засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні

знати:

основні поняття, категорії і нормативно-правові акти, що регулюють відносини майнового та немайнового характеру.

поняття, зміст та елементи цивільних правовідносин;

підстави виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин;

поняття, способи і межі здійснення цивільних прав, умови і розмір цивільноправової відповідальності;

терміни в цивільному праві;

правові форми власності та інших речових прав;

специфіку цивільно-правового регулювання особистих немайнових відносин;

поняття, види і порядок виконання зобов'язань; зміст і види цивільноправових договорів, порядок їх укладення, зміни та розірвання;

поняття відповідальності у цивільному праві та порядок притягнення до відповідальності.

вміти:

вільно користуватися понятійним апаратом;

чітко, логічно і аргументовано викладати свою точку зору;

використовувати знання основних інститутів цивільного права при виникненні цивільно-правових відносин;

використовувати нормативно-правову базу, що регламентує охорону цивільноправових правовідносин при вирішенні питань, а також в повсякденній практичній діяльності;

використовувати отримані теоретичні знання в правозахисній діяльності.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	3
Семестр	5
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	іспит

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Конституційне право	Кримінальне право
Теорія держави та права	Господарське право
	Міжнародне приватне право
	Міжнародне публічне право

Компетентності та результати навчання за дисципліною

<p>Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.</p> <p>Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.</p>	<p>Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.</p>
<p>Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.</p> <p>Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.</p> <p>Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.</p> <p>Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.</p> <p>Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові</p>	<p>Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.</p>

<p>позиції. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.</p>	
<p>Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права. Знання і розуміння основ правового регулювання обігу публічних грошових коштів. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.</p>	<p>Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю</p>
<p>Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права. Здатність до критичного та системного</p>	<p>Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.</p>

<p>аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності. Здатність до консультивання з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.</p>	
<p>Здатність працювати в команді. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності. Здатність до консультивання з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.</p>	<p>Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.</p>
<p>Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і</p>	<p>Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.</p>

<p>процесуального права. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.</p>	
<p>Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.</p>	<p>Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.</p>
<p>Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Здатність працювати в команді. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів,</p>	<p>Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.</p>

<p>відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.</p>	
<p>Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Здатність працювати в команді. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації. Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.</p>	<p>Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.</p>
<p>Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права. Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.</p>	<p>Демонструвати вміння користуватися комп'ютерними програмами, необхідними у професійній діяльності.</p>
<p>Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми. Здатність застосовувати знання завдань,</p>	<p>Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.</p>

<p>принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.</p> <p>СК8. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.</p> <p>СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.</p>	
<p>Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.</p> <p>Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.</p> <p>Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.</p> <p>Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.</p> <p>Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.</p> <p>Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.</p>	<p>Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.</p>
<p>Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.</p> <p>Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.</p> <p>Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.</p> <p>Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.</p>	<p>Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.</p>

<p>Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>Здатність працювати в команді.</p> <p>Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.</p> <p>Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.</p> <p>Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.</p> <p>Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.</p> <p>Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.</p> <p>Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.</p>	<p>Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.</p>
---	---

Програма навчальної дисципліни
Змістовий модуль 1. Загальна частина цивільного права

Тема 1. Поняття цивільного права та його система. Джерела цивільного права.

Поняття цивільного права як галузі права, як науки та навчальної дисципліни. Місце цивільного права в системі права України. Предмет цивільно-правового регулювання суспільних відносин. Поняття, ознаки та значення методу цивільно-правового регулювання. Функції цивільного права. Принципи цивільного права. Система цивільного права.

Цивільне право та цивільне законодавство. Загальні засади цивільного законодавства. Акти цивільного законодавства, їх система. Конституція України та її значення для цивільного законодавства. Цивільний кодекс України як основа цивільного законодавства. Закони України. Укази Президента України та постанови Кабінету Міністрів України. Акти законодавства інших органів державної влади України, органів влади Автономної Республіки Крим. Акти цивільного законодавства і договір. Звичай. Міжнародний договір, який регулює цивільні відносини, як частина національного цивільного законодавства України. Дія актів цивільного законодавства у часі, просторі та за колом осіб. Співвідношення загального і спеціального законодавства. Аналогія закону і аналогія права. Правове значення судової практики, роз'яснень вищих судових інстанцій.

Тема 2. Поняття та елементи цивільних правовідносин.

Поняття цивільних правовідносин. Класифікація цивільних правовідносин. Елементи цивільних правовідносин та їх зміст. Поняття та види суб'єктивних цивільних прав та обов'язків, що складають зміст цивільних правовідносин. Об'єкти та суб'єкти цивільних правовідносин. Поняття та значення об'єктів цивільних правовідносин. Обороздатність об'єктів. Правосуб'єктність учасників цивільних правовідносин.

Поняття та значення підстав (юридичних фактів) виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин. Виникнення цивільних правовідносин на підставах, що не передбачені цивільним законодавством. Класифікація юридичних фактів. Події та дії, правомірні та неправомірні дії, вчинки та акти, адміністративні акти та правочини. Значення класифікації юридичних фактів.

Тема 3. Правове становище фізичних осіб, як суб'єктів цивільного права.

Поняття фізичної особи. Правоздатність фізичної особи. Обсяг та зміст правоздатності фізичної особи. Співвідношення правоздатності та суб'єктивних прав фізичних осіб.

Цивільна дієздатність фізичних осіб, зміст та її види. Емансипація (підстави та правові наслідки). Обмеження та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи. Підстави та правові наслідки обмеження цивільної дієздатності фізичної особи. Порядок здійснення цивільних прав та обов'язків обмежено дієздатними особами. Поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, цивільна дієздатність якої була обмежена.

Визнання фізичної особи недієздатною та поновлення в дієздатності. Підстави та правові наслідки визнання фізичної особи недієздатною. Момент визнання фізичної особи недієздатною. Порядок здійснення цивільних прав та обов'язків недієздатними особами. Поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, яка була визнана недієздатною.

Визнання фізичної особи безвісно відсутньою. Підстави та правові наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутньою. Опіка над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, а також фізичної особи, місце перебування якої невідоме. Скасування рішення суду про визнання фізичної особи безвісно відсутньою та його правові наслідки.

Оголошення фізичної особи померлою. Підстави та правові наслідки оголошення фізичної особи померлою. Правові наслідки появи фізичної особи, яка була оголошена померлою.

Індивідуалізація фізичної особи. Ім'я, місце проживання особи та інші засоби індивідуалізації фізичних осіб, їх правове значення. Акти цивільного стану. Поняття та значення актів цивільного стану

Фізична особа-підприємець. Право фізичної особи на здійснення підприємницької діяльності. Цивільно-правова відповідальність фізичної особи-підприємця. Банкрутство фізичної особи-підприємця. Управління майном, що використовується у підприємницькій діяльності, органом опіки та піклування.

Тема 4. Правове становище юридичних осіб, як суб'єктів цивільного права

Поняття, ознаки юридичних осіб. Види юридичних осіб. Юридичні особи приватного та публічного права. Участь юридичних осіб публічного права у цивільних правовідносинах. Організаційно-правові форми юридичних осіб. Товариства та установи. Підприємницькі та неприємницькі товариства. Способи створення юридичної особи. Створення юридичних осіб в залежності від організаційно-правових форм та цілей діяльності. Цивільна правоздатність та дієздатність юридичної особи. Момент виникнення цивільної правоздатності. Особисті немайнові та майнові права юридичної особи. Філії та представництва юридичної особи. Поняття та види підприємницьких товариств. Поняття та види господарських товариств. Виробничий кооператив. Відповідальність юридичних осіб. Індивідуалізація юридичної особи. Найменування юридичної особи. Місцезнаходження юридичної особи.

Припинення юридичної особи. Реорганізація юридичної особи шляхом злиття, приєднання, поділу та перетворення. Підстави та порядок ліквідації юридичної особи. Правові наслідки припинення юридичної особи.

Тема 5. Об'єкти цивільних прав: поняття, види, особливості правового режиму

Поняття і види об'єктів цивільних прав. Речі як об'єкти цивільних прав. Тварини як особливий об'єкт цивільних прав.

Класифікація речей та її правове значення. Рухомі та нерухомі речі. Речі подільні та неподільні. Споживні та неспоживчі. Речі, визначені родовими та індивідуальними ознаками. Головна річ та приналежність. Складові частини речі. Складні речі. Продукція, плоди та доходи. Оборотоzdатність речей у цивільному праві. Майно як особливий об'єкт цивільних прав. Поняття та види майна. Підприємство як єдиний майновий комплекс. Гроші (грошові кошти). Валютні цінності. Поняття та особливості грошей, валютних цінностей як об'єктів цивільних прав. Цінні папери. Поняття та види цінних паперів. Окремі види цінних паперів: облігація, вексель, акція, ощадний сертифікат тощо. Передання прав на цінні папери. Робота та послуги.

Поняття та особливості робіт та послуг як об'єктів цивільних прав, їх поняття та види. Нематеріальні блага як об'єкти цивільних прав, їх поняття та види. Поняття та види особистих немайнових благ відповідно до Конституції України та Цивільного кодексу України. Результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація, особисті немайнові блага.

Тема 6. Правочини.

Поняття, ознаки та значення правочинів. Види правочинів. Правочини односторонні, двосторонні та багатосторонні. Оплатні та безоплатні правочини. Умовні правочини. Консенсуальні та реальні правочини. Каузальні та абстрактні правочини. Еквівалентні та алеаторні правочини. Чинність правочину. Загальні вимоги, додержання яких є необхідним для чинності правочину. Тлумачення змісту правочину. Значення тлумачення правочину. Правила тлумачення змісту правочину. Недійсність правочину. Поняття недійсності правочину. Порядок та правові наслідки визнання правочину недійсним. Види недійсних правочинів.

Тема 7. Представництво

Поняття, підстави виникнення та види представництва. Правове значення представництва. Представництво за законом. Комерційне представництво. Представництво за довіреністю. Передоручення. Вчинення правочинів представником. Правочини, які може вчиняти представник. Правові наслідки вчинення правочину представником. Вчинення правочинів з перевищенням повноважень. Довіреність. Поняття та види довіреності. Форма довіреності. Довіреність юридичної особи. Значення довіреності. Припинення представництва. Підстави припинення представництва. Припинення представництва за довіреністю. Скасування довіреність. Відмова представника від вчинення дій, які були визначені довіреністю.

Змістовий модуль 2. Особлива частина цивільного права

Тема 8. Строки та терміни у цивільному праві. Позовна давність

Поняття строку і терміну, їх значення та види. Місце строків (термінів) у системі юридичних фактів цивільного права. Обчислення строків. Загальні правила про обчислювання строків. Початок та закінчення строку. Порядок вчинення дій в останній день строку. Поняття, сутність та значення позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється. Види позовної давності. Загальна та спеціальна позовна давність. Обчислення та перебіг позовної давності. Правила обчислення позовної давності. Початок перебігу

позовної давності. Зупинення та переривання перебігу строків позовної давності. Поняття, підстави та правове значення зупинення та переривання перебігу позовної давності. Перебіг позовної давності у разі залишення позову без розгляду. Наслідки спливу позовної давності. Застосування позовної давності до додаткових вимог.

Тема 9. Загальні положення про речове право. Право власності

Поняття та ознаки речового права. Підстави виникнення речових прав. Об'єкти та суб'єкти речового права. Види речових прав. Захист речових прав. Поняття та особливості захисту речових прав. Поняття права власності та його зміст. Поняття права власності в об'єктивному та суб'єктивному розумінні. Недоторканість права власності. Суб'єкти та об'єкти права власності. Зміст права власності. Право власності Українського народу. Право приватної власності. Право державної власності. Право комунальної власності. Поняття та зміст. Підстави набуття права власності. Класифікація підстав (способів) набуття права власності та характеристика окремих способів. Момент виникнення права власності у набувача. Момент виникнення у набувача права власності за первісними підставами. Момент набуття права власності за правочином. Здійснення права власності. Порядок та межі здійснення права власності. Тягар утримання майна. Ризик випадкового знищення та випадкового пошкодження майна. Право власності на землю (земельну ділянку). Земля (земельна ділянка) як об'єкт права власності. Суб'єкти та об'єкти права власності на землю (земельну ділянку). Право власника на забудову земельної ділянки. Самочинне будівництво. Право на земельну ділянку при придбанні житлового будинку, будівлі або споруди, що розміщені на ній. Право власності на житло. Поняття житла. Житловий будинок, садиба, квартира як об'єкти права власності. Права власника житлового будинку, квартири. Права житлово-будівельного (житлового) кооперативу та їх членів на квартиру в будинку кооперативу. Об'єднання власників житлових будинків, квартир. Припинення права власності. Підстави та порядок припинення права власності.

Поняття та види права спільної власності. Підстави виникнення права спільної власності. Здійснення права спільної власності. Утримання майна, що перебуває у спільній власності. Виділення частки співвласника. Припинення права спільної власності.

Поняття та види захисту права власності. Право володіння чужим майном як речове право. Суб'єкти та об'єкти володіння. Виникнення володіння та його припинення. Іпотека та притримання. Захист володіння майном. Право користування чужим майном як речове право. Сервітут: поняття, види, підстави виникнення, припинення та його захист. Суперфіцій та емфітевзис: поняття, підстави виникнення, припинення та захист.

Тема 10. Загальні положення про право інтелектуальної власності

Поняття права інтелектуальної власності. Передумови правової регламентації відносин, пов'язаних з результатами інтелектуальної діяльності. Відмінність матеріальних об'єктів від нематеріальних. Теорії права інтелектуальної власності. Загальні риси виключних прав на нематеріальні об'єкти. Система виключних прав на нематеріальні об'єкти. Основні інститути права інтелектуальної власності: авторське право, суміжні права, право промислової власності, право на комерційну інформацію, тощо. Законодавство про інтелектуальну власність в Україні. Характеристика національних та міжнародних нормативних актів. Зміст права інтелектуальної власності. Особисті немайнові права інтелектуальної власності. Майнові права інтелектуальної власності. Передання майнових прав інтелектуальної власності. Вільне використання майнових прав. Здійснення права інтелектуальної власності, яке належить кільком особам. Права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору та за замовленням. Захист права інтелектуальної власності. Форми захисту права інтелектуальної власності. Способи захисту права інтелектуальної власності: загальні та специфічні.

Об'єкти авторського права. Поняття та ознаки об'єктів авторського права. Літературні та художні твори. Комп'ютерні програми. Компіляції даних. Інші твори. Обсяг правової

охорони об'єктів авторського права. Зміст суб'єктивного авторського права. Загальні положення про суб'єктивне авторське право. Момент виникнення авторського права. Особисті немайнові та майнові права авторів. Строк дій авторського права. Правові наслідки закінчення строку чинності авторського права. Обмеження авторського права. Загальні засади обмеження авторського права. Використання цитат. Використання творів у наукових, освітніх, культурних та соціальних цілях. Вільне відтворення бібліотеками. Вільне відтворення творів у особистих цілях. Суміжні права. Об'єкти суміжних прав. Суб'єкти суміжних прав. Використання суміжних прав.

Тема 11. Загальні положення про зобов'язання

Поняття зобов'язального права і його місце в системі галузі цивільного права. Система зобов'язального права. Загальні та спеціальні норми зобов'язального права та їх співвідношення. Зобов'язальне правовідношення (зобов'язання). Поняття зобов'язального правовідношення (зобов'язання). Поняття і види підстав виникнення зобов'язань. Правова класифікація зобов'язань і критерії її здійснення. Суб'єкти зобов'язань. Треті особи у зобов'язанні. Зміна осіб у зобов'язанні. Виконання зобов'язання. Загальні умови виконання зобов'язання. Поняття належного виконання зобов'язання. Принципи належного виконання зобов'язань. Суб'єкти, предмет, строк, місце, спосіб та валюта виконання зобов'язань. Способи забезпечення належного виконання зобов'язань.

Поняття забезпечувальних правовідносин, що спонукають до належного виконання зобов'язань (загальні ознаки). Види способів забезпечення належного виконання зобов'язань. Неустойка. Поняття неустойки. Підстави виникнення права на неустойку. Види неустойки. Завдаток. Поняття завдатку. Предмет завдатку. Функції завдатку. Правові наслідки порушення або припинення зобов'язання, забезпеченого завдатком. Поручка. Поняття поручки. Правові наслідки порушення або припинення зобов'язання, забезпеченого поручкою. Права поручителя, який виконав зобов'язання. Припинення поручки. Гарантія. Поняття гарантії. Правові наслідки порушення або припинення зобов'язання, забезпеченого гарантією. Право гаранта на зворотну вимогу до боржника. Застава. Поняття застави. Підстави виникнення застави. Окремі види застави. Форма договору застави та його реєстрація. Предмет застави. Наступна застава. Правові наслідки невиконання зобов'язання, забезпеченого заставою. Припинення права застави. Притримання. Розпорядження річчю, яку притримує кредитор. Задоволення вимог за рахунок речі, яку притримує кредитор. Припинення зобов'язань. Поняття і підстави припинення зобов'язань. Припинення зобов'язання належним виконанням, переданням відступного, зарахуванням зустрічних вимог, за домовленістю сторін, прощенням боргу, поєднанням боржника і кредитора в одній особі, неможливістю його виконання, смертю фізичної або ліквідацією юридичної особи. Правові наслідки порушення зобов'язань та їх види. Поняття порушення зобов'язання. Цивільно-правова відповідальність: поняття, умови, види. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності.

Тема 12. Загальні положення про договір. Окремі види договорів

Цивільно-правовий договір. Поняття та види договорів. Принцип свободи договору. Публічний договір. Договір приєднання, попередній договір, договір на користь третьої особи. Форма договору. Зміст цивільно-правового договору і класифікація його умов. Істотні, звичайні та випадкові умови договору. Тлумачення умов договору. Порядок укладення договорів. Оферта. Акцепт. Підстави для зміни або розірвання договору. Договори про передання майна у власність. Загальні та відмінні риси договорів про передання майна у власність. Види таких договорів. Договір купівлі-продажу: поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків, різновиди договору купівлі-продажу.

Договір роздрібної купівлі-продажу: поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків.

Договір поставки: поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків.

Договір контрактації: поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків.

Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу: поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків, різновиди цього договору. Договір міні: поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків, види.

Договір ренти: поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків, види.

Договір довічного утримання (догляду): поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків.

Договір дарування. Поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків. Пожертва.

Договори про передання майна у тимчасове володіння та користування Загальні та відмінні риси договорів про оплатне передання майна у тимчасове володіння та користування. Види таких договорів.

Договір найму (оренда). Поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків, різновиди договору найму (оренди). Договір прокату. Договір найму (оренди) земельної ділянки. Договір найму (оренди) будівлі або іншої капітальної споруди. Договір найму (оренди) транспортного засобу. Поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін.

Договори про виконання робіт Загальні та відмінні риси договорів про оплатне виконання робіт. Види таких договорів. Договір підряду. Поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків, різновиди договору підряду. Договір побутового підряду. Поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків, захист прав споживачів. Договір будівельного підряду. Поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків. Договір підряду на проектні та пошукові роботи. Поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків. Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Поняття, правова ціль, юридична характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків.

Договори про надання послуг Загальні положення про договори з надання послуг: предмет договору, умови виконання. Загальні та відмінні риси договорів про надання послуг. Види таких договорів. Договір перевезення. Поняття, правова ціль, юридична

характеристика, істотні умови, форма, права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків.

Тема 13. Загальні положення про спадкування

Поняття спадкування, підстави спадкування. Відкриття спадщини, місце і час відкриття спадщини. Спадкова маса. Права та обов'язки, які входять до складу спадщини, права та обов'язки померлого, які не успадковуються. Суб'єкти спадкових правовідносин. Спадкоємці. Право на спадкування. Визначення кола спадкоємців, підстави усунення від спадкування. Об'єкти спадкового правонаступництва. Спадкування права на земельну ділянку; спадкування частки у праві спільної власності; спадкування права на вклад у банку; спадкування права на відшкодування збитків, моральної шкоди та сплату неустойки. Спадкування за заповітом. Поняття заповіту. Право на заповіт, право на зміну та скасування заповіту. Суб'єкти спадкування за заповітом. Загальні вимоги до форми заповіту. Секретний заповіт. Спадкування подружжя. Недійсність заповіту. Посвідчення заповіту. Посвідчення заповіту нотаріусами, іншими посадовими особами. Посвідчення заповіту при свідках. Зміст заповіту. Заповіт з умовою. Тлумачення заповіту. Види заповідальних розпоряджень. Призначення і підпризначення спадкоємців, заповідальний відказ, покладення. Право на обов'язкову частку у спадщині. Спадкування за законом. Підстави спадкування за законом. Черговість спадкування за законом. Зміна черговості закликання до спадкування. Спадкування за правом представлення. Частка спадкоємців за законом у спадковому майні. Право на прийняття спадщини. Строки для прийняття спадщини. Наслідки спливу строку для прийняття спадщини. Право на відмову від прийняття спадщини. Правові наслідки відмови від прийняття спадщини. Перехід права на прийняття спадщини. Дії, які свідчать про прийняття спадщини. Подання заяви на прийняття спадщини. Прийняття спадщини особою, яка постійно проживала зі спадкодавцем. Прийняття спадщини малолітніми, неповнолітніми, недієздатними особами та особами, дієздатність яких обмежена. Виконання заповіту. Призначення виконавця заповіту. Повноваження виконавця заповіту. Контроль за виконанням заповіту. Строк чинності повноважень виконавця заповіту. Право виконавця заповіту на відмову від здійснення своїх повноважень. Оформлення права на спадщину. Свідоцтво про право на спадщину. Строк видачі свідоцтва про право на спадщину. Державна реєстрація права на спадщину. Внесення змін до свідоцтва про право на спадщину та його анулювання. Визнання недійсним свідоцтва про право на спадщину. Спадковий договір. Спадковий договір, його поняття. Сторони спадкового договору. Форма спадкового договору. Обов'язки набувача у спадковому договорі. Особливості спадкового договору з участю подружжя. Забезпечення виконання спадкового договору. Розірвання спадкового договору.

Перелік практичних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Методи навчання та викладання

У навчальному процесі використовуються традиційні методи – словесні (розповідь, пояснення, лекція, бесіда, дискусія, у дистанційному навчанні – есе, семінар), наочні (показ: ілюстрація, демонстрація презентація), практичні (вправи – ситуаційні завдання, кейси, творчі вправи, виконання творчого завдання, науково-дослідна робота), контрольні (експрес-опитування, письмові контрольні роботи, підсумковий контроль) і самостійні (аналіз нормативно-правових актів).

Крім того, використовуються діалогічні методи навчання (методи активізації навчально-пізнавальних дій), зокрема, до них належать аналіз конкретної ситуації (Теми 1-12), «мозковий штурм» («атака») (Теми 5-9), навчально-тематична дискусія (Теми 1-14), ділова гра (Тема 5), професійна консультація (Теми 1-14), тощо.

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою, яка передбачає такі контрольні заходи:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі контрольної роботи як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Поточний контроль знань здійснюється на практичних заняттях. На практичних заняттях оцінювання рівня володіння студентами теоретичним матеріалом та правильністю виконання практичних завдань, оцінюється 2 балами: за активну участь в обговоренні питань теми надається 1 бал, за правильне вирішення практичних завдань – 1 бал (максимальна кількість балів складає 24 балів).

Крім того, поточний контроль включає перевірку успішності виконання самостійної роботи і оцінюється максимально 24 балами: індивідуальне завдання – максимально 10 балів та 2 творчі завдання – максимально 14 бали.

Модульний контроль проводиться у формі письмової контрольної роботи, яка включає 2 практичних завдання (стереотипні) максимальною кількістю 6 балів. Навчальною дисципліною передбачено проведення двох модульних контролів, за результатами яких студент максимально отримує 12 балів.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни «Цивільне право» здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей.

Кожен екзаменаційний білет з 3 завдань (одне стереотипне – теоретичне питання, два діагностичних – практичні завдання), які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Відповіді на питання діагностичного рівня демонструють вміння вирішувати нескладні ситуативні завдання шляхом застосування нормативно-правових актів, що регулюють корпоративні правовідносини.

Відповідь на питання стереотипного рівня має виявити уміння ефективно та правильно застосовувати законодавство, давати абсолютно правильну аргументовану відповідь.

Кожний рівень питань оцінюється окремо, а загальна оцінка підраховується як зважена сума оцінок за кожне питання. Кількісний показник (бал) встановлюється залежно від ступеня виконання завдання. Максимальний бал за іспит – 40.

Завдання стереотипного рівня подано у вигляді теоретичного питання, яке треба розкрити (надати характеристику змісту і скласти відповідну схему). Оцінюється правильна відповідь за питання – 10 балів. Завдання діагностичного рівня подано у вигляді практичного завдання невеликої складності. Кожне правильна вирішене завдання оцінюється у 15 балів:

2 бали – за правильний алгоритм вирішення завдання;

4 бали – за юридичну правильність вибору нормативно-правових актів, що застосовуються до розв'язання завдання;

4 бали – за наявність і ґрунтовність висновку;

1 бали – за охайність подання результатів;

4 бали – за наявність пояснень щодо алгоритму вирішення завдання.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної «Відомості обліку успішності».

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімумально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімумально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 1. Поняття цивільного права та його система. Джерела цивільного права.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція на тему 1: поняття цивільного права та його система. Джерела цивільного права	Активна робота на лекції.	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 1. Розгляд теоретичних питань за темою.	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми.	1
		Вирішення ситуаційних завдань по темі.	Активна участь у вирішенні ситуаційних завдань.	1
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань.	
Огляд чинного законодавства за темою.		Перевірка домашніх завдань.		
Тема 2. Поняття та елементи цивільних правовідносин.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція 2 на тему: Поняття та елементи цивільних правовідносин	Активна робота на лекції.	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 2. Розгляд теоретичних питань за темою.	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми.	1

		Вирішення ситуаційних завдань по темі.	Активна участь у вирішенні ситуаційних завдань.	1
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань.	
		Огляд чинного законодавства за темою.	Перевірка домашніх завдань.	
Тема 3. Правове становище фізичних осіб, як суб'єктів цивільного права.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція 3 на тему: Правове становище фізичних осіб, як суб'єктів цивільного права.	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 3. Розгляд теоретичних питань за темою.	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми.	1
		Вирішення ситуаційних завдань по темі.	Активна участь у вирішенні ситуаційних завдань.	1
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань.	
		Огляд чинного законодавства за темою.	Перевірка домашніх завдань.	
	Тема 4. Правове становище юридичних осіб, як суб'єктів цивільного права	Аудиторна робота		
Лекція		Лекція.4 на тему: Правове становище юридичних осіб, як суб'єктів цивільного права.	Активна робота на лекції.	
Практичне заняття		Практичне заняття за темою 4. Розгляд теоретичних питань за темою.	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми.	1
		Вирішення ситуаційних завдань по темі.	Активна участь у вирішенні ситуаційних завдань.	1
Самостійна робота				
Питання та завдання до самостійного опрацювання		Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань.	
		Огляд чинного законодавства за темою.	Перевірка домашніх завдань.	
		Підготовка презентацій за	Презентація	7

		темами 1-6.	результатів	
Тема 5. Об'єкти цивільних прав: поняття, види, особливості правового режиму	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція 5 на тему: Об'єкти цивільних прав: поняття, види, особливості правового режиму	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 5. Розгляд теоретичних питань за темою.	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми.	1
		Вирішення ситуаційних завдань по темі.	Активна участь у вирішенні ситуаційних завдань.	1
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань.	
Підготовка до модульної контрольної роботи за темами 1-6.		Вивчення основної та додаткової літератури.		
Тема 6. Правочини. Тема 7. Представництво	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція 6 на тему 6: Правочини. Тему 7 на тему: Представництво	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темами 6.-7 Розгляд теоретичних питань за темами.	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми.	1
		Вирішення ситуаційних завдань по темам.	Активна участь у вирішенні ситуаційних завдань.	1
		Написання модульної контрольної роботи за темами 1 – 6.	Перевірка контрольної роботи.	6
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань.		
	Огляд чинного законодавства за темами.	Перевірка домашніх завдань.		
Тема 8. Строки та терміни у цивільному праві. Позовна давність	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція 7 на тему 8: Строки та терміни у цивільному праві. Позовна давність	Активна робота на лекції	
Практичне заняття	Практичне заняття за темою 8. Розгляд теоретичних питань за темою.	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми.	1	

		Вирішення ситуаційних завдань по темі.	Активна участь у вирішенні ситуаційних завдань.	1
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань.	
Тема 9. Загальні положення про речове право. Право власності	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція 8 на тему 9 : Загальні положення про речове право. Право власності	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 9. Розгляд теоретичних питань за темою.	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми.	1
		Вирішення ситуаційних завдань по темі.	Активна участь у вирішенні ситуаційних завдань.	1
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань.	
		Підготовка творчого завдання на теми 8-13.	Презентація результатів.	
Тема 10. Загальні положення про право інтелектуальної власності	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція 9 на тему 10: Загальні положення про право інтелектуальної власності.	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 10. Розгляд теоретичних питань за темою.	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми.	1
		Вирішення ситуаційних завдань по темі.	Активна участь у вирішенні ситуаційних завдань.	1
		Презентація творчого завдання за темами 8-13	Презентація результатів	7
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань.	

		Огляд чинного законодавства за темою.	Перевірка домашніх завдань.	
Тема 11. Загальні положення про зобов'язання	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція 10 на тему 11: Загальні положення про зобов'язання	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 11. Розгляд теоретичних питань за темою.	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми.	1
		Вирішення ситуаційних завдань по темі.	Активна участь у вирішенні ситуаційних завдань.	1
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань.	
		Огляд чинного законодавства за темою.	Перевірка домашніх завдань.	
Підготовка до модульної контрольної роботи за темами 8 – 13.		Вивчення основної та додаткової літератури.		
Тема 12. Загальні положення про договір. Окремі види договорів	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція 11 на тему 12: Загальні положення про договір. Окремі види договорів	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 12. Розгляд теоретичних питань за темою.	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми.	1
		Вирішення ситуаційних завдань по темі.	Активна участь у вирішенні ситуаційних завдань.	1
		Написання модульної контрольної роботи за темами 8 – 13.	Перевірка контрольної роботи.	6
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань.		

		Огляд чинного законодавства за темою.	Перевірка домашніх завдань.		
Тема 13. Загальні положення про спадкування	Лекція	Лекція 12 на тему 13: Загальні положення про спадкування	Активна робота на лекції		
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 13. Розгляд теоретичних питань за темою.	Активна участь в обговоренні теоретичних питань теми.	1	
		Вирішення ситуаційних завдань по темі.	Активна участь у вирішенні ситуаційних завдань.	1	
		Виконання індивідуального завдання	Презентація індивідуального завдання	10	
	Самостійна робота				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань.		
		Огляд чинного законодавства за темою.	Перевірка домашніх завдань.		
	Іспит				40

Рекомендована література

Основна

1. Цивільне право (частина загальна). Курс лекцій : навч. посіб. / за ред. І. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2021. 448 с.
2. Цивільне право. Практикум : навч. посіб. 3-тє вид., перероб. і доп. / За ред. Р. А. Майданика (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнецової, Є. О. Рябокonia. К.: Алерта, 2019. 622 с.
3. Цивільні правовідносини з корпоративного інвестування: Монографія / О.П. Суц. – Х. : Право, 2017. 200 с.
4. Цивільний кодекс від 16.01.2003 р. № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

Додаткова

6. Дзера І. О. Цивільно-правові засоби захисту права власності в Україні. К.: Юрінком Інтер, 2001. 186с.
7. Заїка Ю.О., Співак В.М. Право власності і спадкове право: Навч. посіб. - К., 2000
8. Цивільне право України. Академічний курс: Підруч. : У двох томах / За заг. ред. Я.М. Шевченко. Т.1. Загальна частина. К.: Концерн "Видавничий Дім "Ін Юре". 2003.
9. Яроцький В. Л. Цінні папери в механізмі правового регулювання майнових відносин (основи інструментальної концепції): Монографія. Х. : Право, 2006. 544 с.
10. Про деякі питання практики застосування норм Цивільного та Господарського

кодексів України: Інформаційний лист Вищого господарського суду України від 07.04.2008 р. № 01-8/211 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v_211600-08.

Ресурси мережі Internet

11. Офіційний портал Верховної Ради України: <http://rada.gov.ua/>
12. Єдиний державний реєстр судових рішень: <http://reyestr.court.gov.ua/>
13. Верховний Суд України :
https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/
16. Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни «Цивільне право», розроблений в ПНС : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=7809> .